

F 19-kabinett öppnat i boutique-hotellet De Gamlas Hem i Uleåborg

Den 29 mars 2019 öppnades ett F19-kabinett i det högklassiga hotellet De Gamlas Hem i Uleåborg (Oulu på finska) i norra Finland. De Gamlas Hem var ursprungligen ett äldreboende för svenskspråkiga damer, inrymt i ett stiligt trähus uppfört år 1906 av länsarkitekten Viktor J. Sucksdorff i dåtida jugendstil.

I början av vinterkriget evakuerades de inneboende damerna till en gård utanför staden, men snart kom huset att användas för inkvartering av personalen vid den svenska frivilliga F19-flygflottiljen Ulrik ("U" som i Uleåborg). Basens chef var sergeant Bertil Östbo, då endast 23 år gammal, som energiskt tog itu med att organisera basens verksamhet. Som Östbos personliga tolk och hjälprea ställde soldatgossen Kaj Logren upp. Flygbasen inrättades vid den tillfrusna havsviken Oritkari söder om staden, där bastropp och flygförare endast hade ett kallt träskjul till sitt förfogande. Bertil Östbo berättade senare med stor förtjusning som hur han själv fick ta in i föreståndarinnans rum, och hur maten för hans "pojkar" hämtades från hotell Arina i centrum av staden. I slutet av vinterkriget inrättades också en främre bas Ulrik 2 i Vaala, ca 80 km sydöst om Uleåborg, för att erbjuda ett djupare försvar av Uleåborg, samt för att också kunna försvara den närliggande staden Kajana som blivit allvarligt bombad.

Vid högtidlighållandet av F19:s 50-årsminne den 12-13 januari 1990 avtäcktes en bronsplatta formgiven av bildhuggaren Erik Reimhult (och skänkt av Östbo) på ytterväggen till De Gamlas Hem, liksom också vid flertalet övriga F19-baser. Östbo återknöt i detta sammanhang kontakten med Kaj Logren, då direktör vid det lokala bryggeriet.

De Gamlas Hem fungerade som äldreboende till år 1982, då byggnaden övertogs av Uleåborgs stad. Olika kommunala organ verkade i huset fram till år 2017, då den musealt skyddade byggnaden såldes. Efter en omsorgsfull, men varsam renovering öppnades det högklassiga, boutique-hotellet i slutet av 2018, med behållande av det ursprungliga namnet De Gamlas Hem.

Den F19-traditionsbärande Lapplands flygflottiljs Gilles aktiva Uleåborgsavdelning hade redan den 13 mars 2015 avtäckte en minnessten på Oritkari-stranden (se STF 2/2015). Uleåborgsavdelningens ledare Timo Heikkilä passade nu på att föreslå för hotelldirektören Veli-Pekka Pohjola att på lämpligt sätt ihåggomma F19:s korta men ärofulla historia. Hotellets F19-kabinett med fotografier och information om den svenska frivilligflottiljen öppnades alltså den 29 mars 2019 i närvaro av en stor skara inbjudna gäster.

Undertecknad hade fått uppgift att i korta drag presentera F19:s, Ulrik- och Ulrik 2 - basernas verksamhet, och kunde med glädje konstatera att Erik Reimhults bronstavla pietetsfullt omhändertagits vid byggandens renovering och nu ånyo avtäcktes invid hotellreceptionen. Gillet överlämnade en akvarell av konstnären Sture Gripenberg, föreställande fänrik Ernst Tehlers luftseger vid Vaala den 7 mars 1940. Tehlers egna plan blev också träffat, och han lyckades med knapp nöd återvända till Uleåborg, med bensin droppande från falltanken. I Uleåborg var den bensinstinkande Tehler nära att inte släppas in till den improviserade segerfesten på hotell Arina, men också här var Östbos argumentation oövervinnlig!

Följande vecka ordnades Lapplands flygflottiljs riksomfattande Gilles (dvs. kamratförenings) årsmöte på De Gamlas Hem, och Veli-Pekka Pohjola och Timo Heikkilä kunde stolt visa F 19-kabinetten, samt berätta om Ulrik-basens tid i Uleåborg och vid De Gamlas Hem, kryddade med anekdoter ur Greger Falks F19-krönika samt Mikael Forslunds F19-bok, vilka jag hade glädjen att överlämna till de historieintresserade värdarna.